

יבש וכמוש או מלא אור וחיים

– על מהותו של העולם הזה בעיני הראי"ה –

שפת כינויים

- [א] אצילות: התנועות רבות החיים
- [ב] אצילות: ההופעה האלוהית
- [ג] אצילות: חיי החיים בעוצם מקוריותם
- [ד] ניצוצות הקדושה: 'הכל שואף להתעלות'
- [ה] העלאת הניצוצות: הגרעין הטוב בתוך עמקי הרע
- [ו] העלאת הניצוצות: 'כל תוכן שבחיים'
- [ז] שני נופים, שתי שיטות

בפסקאות אחדות לימד הראי"ה כי עולמנו 'הוא רק כעין צל קלוש' לעומת 'הישות הטהורה והאדירה שבמקור האלהי', וכי 'יבש וכמוש נראה העולם המוגבל והמצומצם שלנו כל זמן שלא יפתחו לו השערים העליונים'. עוד כתב הראי"ה כי החול הוא 'חורבן ואפסיות' לעומת הקודש שהוא 'הישוב, המילוי, והישות הכבירה והאיתנה', ו'חיי החיים בעוצם מקוריותם'. לעומת זאת, בפסקאות אחרות לימד הראי"ה כי עשיר הוא עולמנו ומלא אור וחיים, 'אומרת לנו הרזיות, בעולם מלא של אור ושל חיים אתם שרויים. דעו את הישות הגדולה, את עשירות המציאות, שאתם תמיד נפגשים בה... בכל פעולותיכם אתם נפגשים בניצוצות מלאים חיים ואור'. עוד התבונן הראי"ה בעולמנו וראה כי 'הכל מלא עושר וגודל', כי 'הכל שואף להתעלות, להזדכך ולהתרומם', וכי חיים 'כלילי יופי וחכמה, אדירי גבורה והופעה' נמצאים גם 'במחשכים' ו'בתחתיות ארץ'.

מהו אפוא עולמנו – עולם יבש וכמוש או עולם מלא אור וחיים? כיצד מתיישבות פסקאות אלו זו עם זו?

לפני שנענה על שאלות אלו חייבים אנו להקדים שורות אחדות על דרכנו בהבנת כתבי הראי"ה.

שפת כינויים

במענה לתלמידיו, שטענו כי אינם יורדים לעומק דעתו ואינם מבינים את לשונו, כתב הראי"ה כי דבריו הם "רזי עולם", ואמנם הוא משתדל "להלביש הענינים בצורה ספרותית כמה דאפשר", אך אין הוא יכול "לתן אלה הרעיונות בצורה לגמרי 'פפולרית'" (אגרות הראיה, איגרת שמ"ז, כרך ב, עמ' יא). רזי עולם כותב הראי"ה, ובלשונו של המקובלים הוא מביע רזים אלה. המקובלים קראו שמות לכל ספירה וספירה, ובכינויים אלו הודיעו את תכונותיהן ואת פעולותיהן במהלך ההאצלה וההנהגה. מספרי המקובלים נטל הראי"ה את הכינויים הללו, ובמרוצת כתיבתו שזר אותם במשפטיו ובפסקאותיו. כך משובצים כתביו כינויי ספירות ומונחי אצילות, וכל הרוצה להבין דבריו לאשורם חייב להכיר את השפה שהם נכתבו בה – שפת הכינויים של הקבלה.

כך, למשל, חושב הראי"ה על ספירת חכמה, ובשפת הכינויים הוא כותב – 'קודש', 'מקור', 'מחשבה'; מתבונן הוא בספירת בינה, ובשפת הכינויים הוא מכנה – 'חירות', 'מרחבים', 'רחובות הנהר'; מסתכל הוא בספירת יסוד, ובשפת הכינויים הוא קורא – 'צדיק', 'טוב', 'שלום'. מתכוון הראי"ה לאור החדש המתקן את הכלים שנשברו, הוא המלך השמיני ששמו הדר המתקן את שבעת המלכים שמתו, ובשפת הכינויים הוא רושם – "אור חדש נולד, אור זיו הדר פני אל"; עוסק הוא ברשימו, הנקרא גם הפועל המוגבל, שנשאר מצמצום אור אין סוף, ובשפת הכינויים הוא מביע – 'ההתגבלות המרושמה'.

פענוח שפת הכינויים שכתב בה הראי"ה אינו מלאכה קלה ופשוטה, כי פעמים כינו המקובלים ספירות שונות בכינוי אחד. כך, למשל, 'שכינה' היא כינוי הן לספירת בינה הן לספירת מלכות, ו'מקור' הוא כינוי הן לספירת חכמה הן לספירת תפארת. על כן אי אפשר לקבוע את מובנו המדויק של כינוי מסוים על יסוד פענוח של מלה אחת אלא רק על פי הבנה מלאה של פסקאות שלמות. כל הבא לפענח את שפת הכינויים של הראי"ה חייב ליטול פסקה בשלמותה ולזהות את כל הכינויים השזורים בה, כי רק כאשר יעלה בידו לגלות צפוניה של הפסקה במלואה, ורק כאשר יצליח לחשוף את מערכת הכינויים השלמה והרציפה החבויה בה – רק אז הוא יוכל לקבוע בוודאות לאילו ספירות, פרצופים ועולמות נתכוון הראי"ה בדבריו.

אכן חידה גדולה חד הראי"ה בכתביו, ואילו הציץ עלינו בעל החידה כבר היה רומז לפתרונה: לולא חרשתם בקבלתי לא מצאתם חידתי. כי אמנם נתונים משפטיו של הראי"ה בכליה של לשון הנגלה, אבל אורם ותוכם רצופים לשון הנסתר. הכרת לשון הנסתר הכרחית להבנה נכונה ומדויקת של רעיוניו, ורק פענוח כינוייה ומונחיה יגלה כי אכן הסביר הראי"ה את "פנימיות רזי תורה בשפה ברורה" (אגרות הראיה, איגרת פ"ז, כרך א, עמ' צא-צב).

על כן מיוסדים כל דברינו כאן על פענוח שפת הכינויים של הראי"ה. רק פסקאות שלמות, ולא משפטים בודדים, נביא מכתביו; את הפסקה השלמה נפרק לכינויים השזורים בה; כל כינוי וכינוי ייכתב בשורה לעצמו, ובצדו יירשם שמו המקורי בשפת המקובלים.

כל הכינויים הללו בונים את מילון כינויי הראי"ה. מילון זה לא יסודר לעצמו, אלא יוצמד לפסקאות ויפרש את כינוייהן. ערכי המילון יכללו שורות אלו: שם הכינוי בשפת הראי"ה; שם הכינוי ומשמעותו בשפת המקובלים; המופעים השונים של הכינוי בכל הפסקאות המובאות כאן; מקורות לשימוש המקורי של הכינוי בספרי המקובלים.

כל ערך וערך במילון יצוין במספר סידורי (א) והלאה, ומספר א' והלאה יופיע בצדו של כל כינוי וכינוי השזור בפסקאות הראי"ה. כך יוכל הקורא לאתר את מקומו של כל כינוי במילון הכינויים ולראות את משמעותו ואת מקורותיו בספרי המקובלים.

את הפסקאות נציין במספר סידורי |א| והלאה, ובראש כל אחת מהן נרשום את מקומה בספרי הראי"ה.

[א] אצילות: התנועות רבות החיים

כתב הראי"ה, בעקבות דברי המקובלים, כי האצילות היא מקור החיים וכי ממנה יימשך שפע החיים והברכה לעולמנו. "כמה נאה היא המחשבה הסודית על דבר האצילות האלהית בתור מקור כל ההויה כולה, כל החיים, כל היופי, כל העז, כל הצדק, כל הטוב, כל הסדר, כל ההתעלות... האצילות האלהית היותה ומהוה את הכל... כל ימי השירה, כל פלגי נחלי ההכרה, כל עזוז החיים, כל השחוק ושמחת העדנים, הכל ממנה הולך ונוזל" (שמונה קבצים, קובץ ג לו; אורות הקודש, החיות העולמית טו). מכאן הסיק הראי"ה כי אם לא יגיע שפע החיים מהאצילות אל עולמנו הוא יהיה 'יבש וכמוש'.

[א] | שמונה קבצים, קובץ הקמד || אורות הקודש, החיות העולמית כב

ההשכלה העליונה על דבר	-
אצילות	א
המציאות הרוחנית, על דבר	א
השכלים הגדולים, על דבר	א
אצילות	א
כל ההויה הנשמטית במלא עולם,	
כשהיא משתכללת מראה היא את	-
הגודל והאומץ, את היופי והפאר, את הבנין ואת החיטוב של	-
העולמות העליונים ועיצום כבודם,	ב
אצילות	ב
עד שהאדם וכל כחותיו וקרביו	-
נשמת אדם	-
מתקשר בזיום.	ג
התקשרות	ג
ועם זה כשמתגברת	-
קבלה	ד
ההבנה האורגנית בגדלה, העושה את	ד
אציל" בי"ע	ה
כל היש	ה

לשיעור קומה רבתי	ה	אציל' בי"ע
מתברר מיד היחש הגדול שיש	-	
לכל העולם ופרטיו, מאורעותיו ומקריו, הליכותיו וכל ערכיו	ו	עשייה
להעולמות העליונים הקימים ונשאים,	ז	אצילות
וחלקת העמידה במקום הקודש אשר לסוד ד' מתגברת, והיא נושאת	-	
ברוח האמיץ את כל תוכני החיים, עד		
שהתנועות החברותיות והאישיות כולן	ז	עשייה
מתבררות, שהנן	-	
קשורות בקשר אמיץ עם	ג	התקשרות
התנועות רבות	ח	תנועות
החיים, גדולות	ט	אצילות
האור והזיו העליון, של	י	אור, אצילות
חביוני העז אשר	-	חביון עוז
בספירות העליונות.	יא	ספירות
ויבש וכמוש נראה	יב	יבש וחסר
העולם המוגבל והמצומצם שלנו, כל זמן שלא	ו	עשייה
יפתחו לו	-	
השערים העליונים, כל זמן שלא	ז	אצילות
יזילו עליו	יג	נוזל
הצנורות החיים, הרוממים בעז נצח, את	יד	צינורות
שטף לשד חיותם,	טו	שפע חיים
וסוד ד' ליראיו ובריתו להודיעם.	-	

• שפת כינויים

- (א) שפת הראי"ה המציאות הרוחנית, השכלים הגדולים ועוד.
שפת המקובלים אצילות, עשר ספירות.
כינויי הראי"ה 'המציאות הרוחנית' |א|; 'השכלים הגדולים' |א|; 'כל ההויה הנשמטית במלא עולם' |א|.
- (ב) שפת הראי"ה העולמות העליונים, שערים עליונים, רום רמים.
שפת המקובלים אצילות, עשר ספירות.
כינויי הראי"ה 'העולמות העליונים ועיצום כבודם' |א|; 'העולמות העליונים הקימים ונשאים' |א|; 'השערים העליונים' |א|; 'התור העליון של המדעיות' |ב|; 'רום רמים' |ד|; 'עולם עומד' |ד|; 'סיעות יותר עליונות' |ד|; 'סביבות יותר נהדרות' |ד|; 'מרומי שחקים' |ה|; 'פאר מעלה' |ט|.

פרדס רמונים והטעם שהמלכות נקרא שכינה, מפני שמשכנת בעולם התחתון כל האצילות העליון.

(שער ערכי הכנויים, שער כג, פרק כא)

(ג) שפת הראי"ה מתקשר, קשורות.

שפת המקובלים התקשרות – נשמת האדם מתקשרת ומתחברת עם האצילות.

כינוי הראי"ה 'מתקשר בזיום' |א|; 'קשורות בקשר אמיץ' |א|; 'כשיאצר ויחסן במקור הויתו' |ב|; 'ההתודעות של ההכרה במקוריותה' |ב|.

עבודת הקודש והנה בהיות העובד השלם משלים חוק הגוף והרוח הפנימית שבו כל אחד

בראו לו, זה בטוהר המעשים הישרים והרצויים כפי התורה והמצוה, וזה

בכוונה הרצויה הפנימית הרוחנית הפונה תמיד אל הייחוד הנעלם, הנה

בהיות הצורה ערוכה בכל זה ושמורה מכל סיג ומהדברים אשר בחוץ הנה

היא דומה בדרך זה ליוצרה סוד הצורה העליונה וזה כל האדם

למעלה, כי המצות סוד התורה עם כל סוד העבודות הקדושות בצורה ההיא

נחקקות ומשם באו ונתנו והכוונות הרצויות בהם שם מקומם ומקוריהם... הנה

כי צורה לדמות צורה וזו נקראת אדם וזו נקראת אדם, וכל אחת

כלולה זו מזו ואשר מלא את ידו והשלים צורתו על דרך זה, הנה דמה צורתו

ליוצרה ומצא מין את מינו ונעור כי אין חוצץ ואין מעכב דבקתו

למעלה עם הכחות הנכללים בשם הגדול הואיל ועוסק בבנינו

שהוא סוד הייחוד, גם הוא ייחד שמו עליו וישרה שכינתו בו וינבאהו.

(חלק ד, פרק כא)

פרדס רמונים וכאשר הוא נשמה מאצילות, זו היא נשמה שתתעלה עד שרשיה

העליונים בסוד האצילות. ולכן בימי החול נאמר (שמות כ ט) ששת ימים

תעבוד לשון עבד שהאדם אז בבחי' עבד כי נשמתו אז מסטרא דעבד מבריאה

לבד אפילו לכשרים, ועכ"ז לפעמים יתעלו הנפש והרוח והנשמה

ויתקשרו זה בזה ויתעלו עד השרשים, מאחר שהם ניצוצות

מתפשטות מאור עליון. לכן ביחוד העולמות יתקשרו הענפלי

בשרשים כמו שיתקשרו ויטייחדו ההיכלות ויתעלו אל שרשם

העליון בסוד התפלה, כמבואר בשער ההיכלות, כן דין הנפש והרוח

והנשמה.

(שער לא, פרק ב)

(7) שפת הראי"ה ההבנה האורגנית, הרזיות.

שפת המקובלים קבלה, חכמת האמת – חכמת הקבלה המלמדת את סדר האצילות

ועשר הספירות אשר בה.

כינוי הראי"ה 'ההבנה האורגנית' |א|; 'הרזיות' |ד|.

- (ה) שפת הראי"ה כל היש, שיעור קומה רבתי.
שפת המקובלים אצילות ובי"ע – אצילות ועולמות בריאה, יצירה ועשייה.
כינויי הראי"ה 'כל היש' |א|; 'שיעור קומה רבתי' |א|.
- (ו) שפת הראי"ה כל העולם, העולם המוגבל והמצומצם.
שפת המקובלים עולם העשייה – העולם שלנו, העולם הזה, עולם העשייה.
כינויי הראי"ה 'כל העולם ופרטיו, מאורעותיו ומקריו, הליכותיו וכל ערכיו' |א|;
'העולם המוגבל והמצומצם' |א|; 'עולם' |ב|; 'העולם' |ב|; 'כל עמל
העולם ועילויו מדרגותיו' |ב|; 'עולם מלא של אור ושל חיים' |ד|.
- (ז) שפת הראי"ה ההון המדעי של האדם, ההכרה.
שפת המקובלים עשייה – העולם הזה, המוגבל.
כינויי הראי"ה 'התנועות החברתיות והאישיות' |א|; 'כל ההון המדעי של האדם' |ב|;
'השערת הכרתו מצד צבעיו הבודדים והכרותיו החיצוניות' |ב|;
'ההכרה' |ב|.
- (ח) שפת הראי"ה התנועות רבות החיים.
שפת המקובלים הסתלקות והתפשטות, עלייה וירידה, רצוא ושוב, הארה והמשכה,
שבירה ובנייה, חיבור וזיווג, עיבור ולידה ועוד.
כינויי הראי"ה 'התנועות רבות החיים' |א|.
שומר אמונים כל החכמה הזו היא טובבת על שני קטבים הללו, של עליית ספירה בספירה
והתלבשות וירידת ספירה בספירה.
(ויכוח שני, סעיף מו-מט)
- (ט) שפת הראי"ה התנועות רבות החיים, חיי החיים.
שפת המקובלים חיים – החיים העליונים שבאצילות.
כינויי הראי"ה 'התנועות רבות החיים' |א|; 'מקור החיים והיש' |ב|; 'אור החיים
שבמקור הקודש' |ב|; 'חיי החיים בעוצם מקוריותם' |ג|.
אשכול החיים הנמשכים מהאצילות, כינוי טו.
שערי אורה והספירה הזאת גם כן נקראת למקובלים מקור החיים, לפי שהיא המושכת
מעולם הרחמים שפע החיים בכל הנמצאות. ולפי שהיא מקור החיים נקראת
ספירת התפארת עץ החיים, כלומר עץ המושך החיים מן המקור העליון.
והנה עץ החיים בתוך הגן, קו האמצעי המריק חיים בספירת היסוד, ונקראת
אל חי, ונקראת גם כן אלהים חיים... ולפי שהספירה הנקראת מלכות מקבלת
שפע החיים ממקור החיים, על ידי עץ החיים באמצעות אל חי, נקראת
גם היא ארץ החיים, כמו שנאמר אתהלך לפני ה' בארצות החיים.
(שער שמיני, כרך ב, עמ' 63-64)

שערי אורה השם השני משמות הקודש על דרך המעלות הוא הנקרא אל חי... וכשהוא ממשיך הכוח הזה במידת אדנ"י נקראת גם היא ארץ החיים, כלומר הארץ שבה מתקבצים החיים העליונים.
(שער שני, כרך א, עמ' 93)

(י) שפת הראי"ה האור העליון.
שפת המקובלים אור – אור המאציל המתפשט באצילות.
כינויי הראי"ה 'האור והזיו העליון' |א|.
פרדס רמונים אור יתייחס אל כמה מקומות. א' בת"ת דכתיב (משלי ו כג) ותורה אור. כי הוא משפיע אור ומאיר בבת עין שהיא המלכות. עוד נקרא הבינה אור כי היא המאירה בה' ספירות שהם הגדולה גבורה ת"ת שהם ג' גווני עינא, ותרין כרובי עינא שהם נצח והוד. וכבר בארנו כי היא המאירה בהם בסוד נ' שערי בינה... עוד יש אור מופלא והוא כתר עליון ונק' כן מפני שהוא מופלא ומכוסה מעין כל. ויש שפ' שהחכמה ג"כ נקראת אור מופלא מפני שהוא מופלא ומכוסה מעין כל מה שלמטה ממנה.
(שער ערכי הכנויים, שער כג, פרק א)

(יא) שפת הראי"ה ספירות.
שפת המקובלים ספירות, עשר ספירות באצילות.
כינויי הראי"ה 'בספירות העליונות' |א|.
פרדס רמונים אמנם מה שראוי שנדע הוא כי בתחלת האצילות האציל האין סוף ממ"ה הקב"ה עשר ספירות אשר הם מעצמותו מתיחדות בו והוא והם הכל אחדות שלימה. והספירות האלה הם נשמה ומתלבשות בעשר ספירות הנקובות בשמות שהם כלים... והנה עתה שני מיני ספירות, ושניהם מיוחדים תכלית היחוד. הא' כמו אופן בתוך האופן, והיא הנשמה והספירות האמיתית והכח הפועל באמיתית, והוא התפשטות עצמותו וכחו של יוצרנו. והשני, הכלים שהם שלוחי נשמתם אל הפעולות.
(שער עצמות וכלים, שער ד, פרק ד)

(יב) שפת הראי"ה יבש וכמוש, חורבן ואפסיות.
שפת המקובלים יבש – באין שפע מגיע מן האצילות נשאר עולמנו יבש וכמוש.
כינויי הראי"ה 'יבש וכמוש נראה העולם המוגבל והמצומצם שלנו' |א|; 'חורבן ואפסיות' |ג|.

שערי אורה בהיות מידת אדנ"י מתמלאת מן המקור העליון הנקרא אל חי וצדי"ק, היא מתברכת ועומדת במלואה והיא מספקת צורך כל הנבראים, ונמצא כל העולם

כולו עומד במלואו ובשמחה ובכל מיני מעדנים ותענוגים. ולפעמים מסתלק אל ח"י ממידת אדנ"י ואז היא נשארת יבשה, ריקנית וחסרה כל טוב... דע כי מידת אל ח"י הנקראת צדי"ק עומדת להסתכל ולראות ולהשקיף על בני אדם, ובראותה בני אדם שהם עוסקים בתורה ובמצוות, והם הפצים לטהר עצמם ולהתנהג בטהרה ונקיות, אזי מידת צדיק מתפשטת ומתרחבת ומתמלאת מכל מיני שפע ואצילות מלמעלה, להריק על מידת אדנ"י, כדי לתת שכר טוב לאותם המחזיקים בתורה ובמצוות ומטהרים עצמם, ונמצא כל העולם מתברך על ידי אותם הצדיקים וגם מידת אדנ"י מתברכת על ידיהם... ואם ח"ו בני אדם מטמאים עצמן ומתרחקין מן התורה ומן המצוות ועושין רשע ועוול וחמס, אזי מידת צדיק עומדת להביט ולהסתכל ולהשקיף במעשיהן וכראותה בני אדם שמתמאים עצמן, מואסים בתורה ובמצוות ועושים עוול וחמס, אזי מידת צדיק מתאספת ומתכנסת ומסתלק למעלה למעלה, ואז ייפסקו כל הצינורות וההמשכות, ונשאר מידת אדנ"י כארץ יבשה ריקנית וחסרה מכל טוב.
(שער שני, כרך א, עמ' 99-100)

(ג) שפת הרא"ה נודל.
שפת המקובלים המשכת השפע - המשכת השפע באצילות, וממנה אל הנבראים.
כינוי הרא"ה 'יזילו עליו הצנורות החיים' |א|.
שערי אורה הזכירה בתפילתה מקום תולדות כל הנולדים, ומשם עלתה עד הבינה המושכת הבנים ממזל כתר, שהוא המזל העליון בסוד י"ג מידות רחמים הקבועים בכתר. כי מאותו המזל בנים חיים ומזונות תלויים, ואפילו ספר תורה תלוי בו, וזה שאמר ז"ל, הכול תלוי במזל ואפילו ספר תורה שבהיכל, ואל יעלה בדעתך כי במזלות של כוכבי שמים ספר תורה תלוי, שהרי כל העולם כולו בתורה נברא, והיאך תהיה התורה תלויה במזל אחר שהוא על ידי התורה? אלא סוד זה שאמר הכול תלוי במזל אפילו ספר תורה שבהיכל, הוא המזל העליון הידוע בכתר, שממנו תלויות הספירות וכל הנבראים כולם, ואפילו התורה תלויה בו. ונקרא מזל, כי ממנו נוזלים הכוחות בכל הספירות ובכל בני העולם, וגם ספר תורה מן המזל הזה שואב כוח וממנו הוא מקבל.
(שער שלישי ורביעי, כרך א, עמ' 163)

(ד) שפת הרא"ה צינורות.
שפת המקובלים צינורות - צינורות מחברים את הספירות וממשיכים את שפע החיים מספירה אחת לרעותה.
כינוי הרא"ה 'יזילו עליו הצנורות החיים... את שטף לשד חיותם' |א|.
פרדס רמונים קודם כל דבר נאמר כי לשון צנור נגזר מלשון תהום אל תהום קורא לקול צנורין. ופירוש צנור הוא סילון העשוי דרך בו יבוא המים ממקום למקום. והמקובלים כינו ענין זה אל דרך השפע הנשפע ממדה למדה...

הכלל כי האור המתעורר מזו ומזו לזו שעל ידה יושפע השפע נקרא צנור... וכן הענין בספירות האור היוצא מהתחוננה אל העליונה ומהעליונה אל התחוננה יכונה בשם צנור, מפני שעל ידה נשאב השפע מן הספירה העליונה אל הספירה התחוננה.
(שער הצנורות, שער ז, פרק א)

חיים, לשד חיותם.	(טו) שפת הראי"ה
חיים, שפע החיים – שפע החיים הנמשך באצילות, וממנה אל הנבראים.	שפת המקובלים
'שטף לשד חיותם' א ; 'הסתעפות חיים' ב ; 'תחיה את בעליה' ט . החיים העליונים באצילות, כינוי ט.	כינויי הראי"ה אשכול
השם השני משמות הקודש על דרך המעלות הוא הנקרא אל חי. וטעם הנקרא אל חי, לפי שהוא סוף ט' המעלות הנקראות ט' אספקלריאות. והוא המושך מכל הספירות מידת החסד והחיים למידת אדנ"י, כמו שהודענוך. ולפי שמושך ממידת החסד נקרא אל, ולפי שמושך ממידת החיים נקרא חי, וכשיתחבר ביחד החסד והחיים נקרא אל חי. וכשהוא ממשיך הכוח הזה במידת אדנ"י נקראת גם היא ארץ החיים, כלומר הארץ שבה מתקבצים החיים העליונים. ומכוח שם זה מושך שם אדנ"י החיים בכל הנבראים אשר בעולם למיניהם, במלאכים, ובכל צבא השמים וכוכביהם, ובכל צבא הארץ וצאצאיה. (שער שני, כרך א, עמ' 93)	שערי אורה
שהאצילות חי וקיים לעד ולעולמי עולמים ולנצח נצחים, שהרי האצילות הוא המשפיע החיים לבריאה עד שהאצילות הוא מקור ונשמה לבריאה, וממנו מושפעים החיים לכל העולמות. (שפע טל, הענא שע"ב, דף כח ע"ד)	שפע טל

[ב] אצילות: ההופעה האלוהית

האריך הראי"ה לבאר כי האצילות היא מקור החיים וכי ממנה נמשך שפע החיים והברכה לעולמנו, ככל המובא בסעיף הקודם, והוא מוסיף כי האצילות היא גם מקור הידיעות של האדם, וממנה מגיע אליו 'ההון המדעי'. כיוון שעולמנו הוא 'הסתעפות חיים וישות ממקור החיים והיש', כלומר האצילות, הרי שגם 'הידיעה העמוקה של העולם והישות בכלל' באה מצד ההופעה האלהית, כלומר השפע הבא מן האצילות האלוהית. מכאן מסיק הראי"ה כי 'הידיעה העמוקה של העולם והישות' באה מצד הקודש' ומן 'הישות הטהורה והאדירה

שבמקור האלהי, כלומר האצילות, ולעומתה 'הידיעה מן העולם והמציאות, שבאה מצד החול' איננה אלא 'צל קלוש' ו'אינה עולה אפילו לחלק אחד מני רבבה בערך האמת'.

|| שמונה קבצים, קובץ ח קנג || אורות הקודש, חכמת הקודש ב

טז	חול, עשייה	הידיעה מן העולם והמציאות, שבאה מצד החול,
	-	אינה עולה אפילו לחלק אחד מני רבבה בערך האמת, לעומת
יח	שפע	הידיעה העמוקה של העולם והישות בכלל,
כא	המשכה	שבאה מצד
יז	אצילות	הקודש.
יט	שפע הוויה	כי אמתת המציאות והיש הגמור של הכל
	-	היא רק בהיות הכל
כא	המשכה	בא מצד
כ	הופעה	ההופעה האלהית, מצד
כא	המשכה	הסתעפות
טו	שפע חיים	חיים
יט	שפע הוויה	וישות
כב	אצילות	ממקור
ט	אצילות	החיים
כג	אצילות	והיש.
	-	שכל מה שמתגלה בתור
ו	עשייה	עולם
כד	עשייה	והויה הוא
	-	רק כעין צל קלוש לגבי
כג	אצילות	הישות הטהורה והאדירה
כב	אצילות	שבמקור
כה	אצילות	האלהי. ונמצא
ז	עשייה	שכל ההון המדעי של האדם
-	עילוי האדם	יעלה ברוממות פאר גדלו רק
ג	התקשרות	כשיאצר ויחסן
כב	אצילות	במקור היותו, שהיא
כו	אצילות	דעת ד' ועזו, הכרת הכל מצד
כב	אצילות	מקור הכל.
	-	אז יתישרו כל ההדורים, מצד שרק אז, בהיות
יח	שפע	הגובה העליון של המדע
כז	המשכה	מתגלה,

יחש המדע נערך בטבעו.	-	
וכל זמן	-	
שהעולם מתגלה רק ע"י צלליו הכהים, שהם	ו עשייה	
השערת הכרתו מצד צבעיו הבודדים והכרותיו החיצוניות,	ז עשייה	
כלא נחשב, לעומת	-	
הקנין המדעי המוחלט, שהוא דעת ד',	כו אצילות	
המתבלט על ידי דעת העולם בתור פועל ד', שאל זה נשואות הן עיני כל חי.	-	
וזה כל האדם, כל המצוי, כל המוכר והנודע.	-	
וכל עמל העולם ועילויי מדרגותיו	ו עשייה	
הוא מכוון רק כדי שיבא	-	
התור העליון של המדעיות	כז, אצילות	
להתגלות	כז המשכה	
בשטף מקור אמתתו.	יח שפע	
וכל המוסר הכללי והפרטי, כל הטבת ארחות החיים, אור הצדקה והישרות בחיי היחיד והכלליות,	-	
הכל תלוי ועומד להגיע אל מכון תמותו, על ידי	-	
ההתודעות של	ג התקשרות	
ההכרה	ז עשייה-הכרה	
במקוריותה, שהיא	ככ אצילות	
הולכת ומתנשאת לפי אותה המדה	-	עילוי העולם
שיחשף	כא המשכה	
ההוד של	יח שפע	
אור החיים	ט אצילות	
שבמקור	ככ אצילות	
הקודש,	זא אצילות	
שהוא זוהר האמת, אור ד', מחולל כל.	-	

• שפת כינויים

שפת הראי"ה	חול.	(טז)
שפת המקובלים	חול - חוץ לאצילות.	
כינויי הראי"ה	'הידיעה מן העולם והמציאות שבאה מצד החול' ב ; 'הנתקה מן החול'	
	ג ; 'הנתקה מן החול' ג .	

שערי אורה אבל שש הספירות שהן מתחילות מספירת בינ"ה ובאות ונמשכות עד השביעית שהיא יס"ד, כולן קודש ואינן בכלל החול... והנני רומז, מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, כל הספירות קודש, וכל מה שבעיגולה מבפנים קודש, ומבחוץ לעיגולה חול... שמור סדר ההבדלות שרמזו חכמים במוצאי שבת, ותמצא ששת ימי החול שהם חוץ לעגולה, וכן הגויים, וכן חושך המבדיל בין קודש לחול - חיצון ופנימי, ובין ישראל לגויים, חיצון ופנימי, ובין אור לחושך, חיצון ופנימי, ובין יום השביעי לששת ימי המעשה, חיצון ופנימי.
(שער שמיני, כרך ב, עמ' 46-48)

(ז) שפת הראי"ה הקודש, יסוד הקודש.
שפת המקובלים קודש - אצילות, עשר ספירות.
כינויי הראי"ה 'הקודש' |ב|; 'הקודש' |ב|; 'מקום קדשו' |ו|; 'הקודש' |ט|; 'יסוד הקודש' |ט|.
הפניה מקורות בספרי המקובלים הובאו לעיל כינוי נז.

(ח) שפת הראי"ה כינויים שונים לשפע.
שפת המקובלים שפע - השפע הנמשך מן האצילות אל עולמנו.
כינויי הראי"ה 'בשטף מקור אמתתו' |ב|; 'הידיעה העמוקה של העולם והישות בכלל' |ב|; 'הגובה העליון של המדע' |ב|; 'ההוד' |ב|; 'בני עולם עומד' |ד|.
אשכול שפע - אשכול כינויים, להלן כינוי כח.

(יט) שפת הראי"ה אמתת המציאות והיש הגמור של הכל.
שפת המקובלים שפע הווייה וחיות - האצילות ממשיכה שפע שמהווה ומחיה את כל הנבראים.
כינויי הראי"ה 'אמתת המציאות והיש הגמור של הכל' |ב|; 'הסתעפות... וישות' |ב|.
פרדס רמונים בדרך זו הוא חיות הספירות וחיות המרכבות וחיות המלאכים וחיות כל מעשה בראשית מן הנקודה הראשונה ועד האחרונה, וזהו ואתה מחיה את כולם, ופ"ל רז"ל ואתה מהוה לכולם... כי מאחר שהוא היווה אותם והמציאם מן האין יוכרח שיושפעו ממנו ושואבים כולם ממנו חיותם, ואחר שהוא מחיה אותם נמצאו שהוא מציאם ומהווה בכל עת ובכל רגע ובכל שעה, והנה מהוה ומחיה הכל ענין אחד להם. ובענין הזה יובן ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, שהוא שפע השופע להחיותם ולהעמידם ולהציבם בצביונם, ואם ח"ו יעלה על הדעת הסתלקות שפעו מהם כרגע יספו, ואינם אלא מחודשים בסוד חדוש אורו, והוא שפע נהר שאינו פוסק אלא מתחדש כמימי הנהר שבכל רגע הם מחודשים.
(שער סדר עמידתן, שער ו, פרק ח)

- (כ) שפת הראי"ה הופעה. הופעה – המשכת השפע באצילות, וממנה אל הנבראים. שפת המקובלים
 כינויי הראי"ה 'ההופעה האלהית' |ב|. דע כי בהופיע אור עולם הרחמים, כמו שכתבנו, יופיעו עמו כל מיני טובה ורחמים וחיים. אימתי? בזמן שפני הכת"ר מסתכלין את פני עולם המשפט, וזה שאמר הכתוב: באור פני מלך חיים (משלי טז, טו).
 (שער עשירי, כרך ב, עמ' 112)
 שפני אורה אם כן דע והאמן כי ספירת הבינה וספירת המלכות שתיהן מכוונות זו אצל זו, וכשמידת המלכות מתוקנת בתיקון ישראל בקיום התורה והמצוות, אז ספירת בינה הופיעה להריק מכל מיני שפע וברכה דרך הספירות עד שספירת מלכות מתברכת ומתמלאת, ואז נמצאים בני העולם בהשקט ובביטחה, והברכה משתלחת בכל מיני מזונות, ונמצאת הברכה דבוקה לארץ, זהו 'אם בחוקותי תלכו' וסדר כל הברכות.
 (שער שמיני, כרך ב, עמ' 52–53)
- (כא) שפת הראי"ה כינויים שונים להמשכת השפע. המשכת השפע – המשכת השפע באצילות, וממנה אל הנבראים. שפת המקובלים
 כינויי הראי"ה 'באה' |ב|; 'בא' |ב|; 'הסתעפות' |ב|; 'יחשף' |ב|; 'הזרמת שפעתם ההומיה' |ג|; 'שולחים' |ד|; 'פרוש' |ח|; 'זרוע' |ח|. שפת הראי"ה
 מקור, מקור אלהי, מקור החיים והיש. שפת המקובלים
 כינויי הראי"ה 'מקורא דחיים, מקורות – כינויים לאצילות ולספירותיה. 'מקור החיים והיש' |ב|; 'מקור אלהי' |ב|; 'מקור הויתו' |ב|; 'מקור הכל' |ב|; 'מקור הקודש' |ב|; 'חיי החיים בעוצם מקוריותם' |ג|; 'מקור החכמה' |ט|; 'המקור של כללות הפריית המחשבות, יסוד החכמה' |ט|. ספר הזוהר
 רבי חייא פתח כי עמך מקור חיים באורך נראה אור, כי עמך מקור חיים, דא שמן עלאה דנגיד ולא פסיק לעלמין, דשריא בגו חכמה עלאה דכלא, הדא הוא דכתיב, כי עמך, עמך שריא, ולא מתפרשא מנך לעלמין, בחביבותא דכלא. מקור חיים, בגין דהיא מקורא ומבועא דחיים, לאפקא חיים לאילנא עלאה, ולאדלקא בוצינין, ועל דא ההוא אילנא אקרי עץ חיים, אילנא דנטיע ואשתרשא בגין ההוא מקורא דחיים.
 (ח"ג לד ע"א–ע"ב)
- כ"ל תצ"ד כי הספירות... והם מקורות... ואמנם הם מקורות, יען כל האיכויות שבנבראים אינם אלא תולדה מן כלל ההשגחות האלה... ומידת

הרחמנות והגדולה תוליד היקר וההארה והריבוי, ולהפך במידת הכעס והסתר הפנים, הנה בסגולת ההשפעה יהיה החושך והפחיתות והמיעוט.
(כלל כג, עמ' רסו)

(כג) שפת הראי"ה הישות הטהורה, הישות הכבירה.
שפת המקובלים אצילות, עשר ספירות.
כינויי הראי"ה 'מקור החיים והיש' |ב|; 'הישות הטהורה והאדירה' |ב|; 'הישות הכבירה והאיתנה' |ג|.

(כד) שפת הראי"ה הויה.
שפת המקובלים עולם העשייה – העולם שלנו, העולם הזה, עולם העשייה.
כינויי הראי"ה 'הויה' |ב|.

(כה) שפת הראי"ה האלוהי.
שפת המקובלים אצילות, עשר ספירות.
כינויי הראי"ה 'המקור האלוהי' |ב|.
עבודת הקודש אצילות עשר ספירות שבארנו הוא עצם האלהות, וזהו ענין האצילות כי אין הנאצל נפרד מן המאציל, ואינו חוצה לו, ולא דבר אחר בלתו, אבל הוא עצמו כי הוא בהיות ובעצמות ובאחדות ההוא שהיה במאציל קודם התפשטותו בו, כי מהתפשטות בשרש הנעלם באו לא חוץ ממנו, כי אין לומר שמעצם השרש נתפשטו כדרך התפשטות המלאכים שהוא דבר אחד והם דבר אחר נפרד ממנו, אבל ההתפשטות הזה הוא בעצם השרש הנעלם בלתי נפרד ממנו עד שנאמר שהוא הם, והם הוא והכל אחד.
(חלק א, פרק ד)

(כו) שפת הראי"ה דעת, הקנין המדעי.
שפת המקובלים אצילות, עשר ספירות.
כינויי הראי"ה 'דעת ד' ועז' |ב|; 'הקנין המדעי המוחלט' |ב|; 'התור העליון של המדעיות' |ב|.

(כז) שפת הראי"ה התגלות, מתגלה.
שפת המקובלים המשכת השפע – המשכת השפע באצילות, וממנה אל הנבראים.
כינויי הראי"ה 'מתגלה' |ב|; 'להתגלות' |ב|; 'התגלות' |ט|.

[ג] אצילות: חיי החיים בעוצם מקוריותם

לימד הראי"ה כי האצילות היא מקור החיים והיש, ככל המובא בפסקאות הקודמות. מהאצילות נמשך שפע החיים לעולמנו, וממנה נובעים כל החיים הרוחניים והתרבותיים של האדם. רצף של חיים, ברכה ושפע נמשך בכול, והוא קושר את העולמות ואת האדם אל האצילות. אלא שהבדל גדול יש בין המקור ובין התולדה, בין האצילות ובין הנבראים, ואותו מתאר הראי"ה בפסקאות המובאות להלן.

בפסקאות אלה מעצים הראי"ה את ההפרש בין האצילות, שהיא 'הישוב המילוי והישות הכבירה והאיתנה', 'חיי החיים בעוצם מקוריותם' ל'רום הבנין והישות המוחלטה', ובין העולמות הנבראים, שהם 'חורבן ואפסיות' ו'עומק התוהו והאפסיות' [ג]. אמנם האצילות היא מקורם של העולמות והאדם, אבל הבדל גדול יש בין המקור ובין התולדה.

[ג] שמונה קבצים, קובץ ד קכב || אורות הקודש, הקודש הכללי טו

בקטנות הדעת מונח ארס פנימי, שנדמה על ידו, שכל הנתקה מן	-		
החול אל	עשייה	טז	
הקודש	אצילות	יז	
היא דחיה מישות אל אפסיות.	-		
ואף על פי שההודאה החיצונה מנגדת לזה מצד קבלת האמונה,	-		
שמסעדת את כל כושל, גם הנשפל בקטנות, בכל זאת בעצמותה של			
ההכרה חסר			
זה היסוד המאיר, המזהיר את נשמת האדם בתוכיותה, שעל ידו	-		
הנשמה טבועה כולה בהכרתה העליונה, שכל הנתקה מן			
החול אל	עשייה	טז	
הקודש היא	אצילות	יז	
בריחה	-		
מחורבן ואפסיות אל	יבש וחסר	יכ	
הישוב, המילוי	-		
והישות הכבירה והאיתנה, אל	אצילות	כג	
חיי החיים	חיים, אצילות	ט	
בעוצם מקוריותם,	מקור, אצילות	ככ	
והזרמת	המשכה	כא	
שפעתם ההומיה, מלאת המנוחה והעז.	שפע	כח	

• שפת כינויים

שפת הראי"ה	שפע, שפעה.	(כח)
שפת המקובלים	שפע – השפע הנמשך מן האצילות אל עולמנו.	
כינויי הראי"ה	'הזרמת שפעתם ההומיה' ג .	
אשכול	כינויים שונים לשפע, לעיל כינוי ית.	
שערי אורה	דע כי ספירת בינ"ה, נכתבת יהו"ה ונקראת אלהי"ם, הוא סוד גילוי שלוש ספירות עליונות אשר על ידיהם מתגלה אור הכתר והרצון, עד שמגיע האצילות והשפע והברכה למידת יסוד, שהיא סוד ז' ספירות; אז מידת יסוד"ד חוזרת ומריקה כל מיני השפע ואצילות הברכות במידת המלכות הנקראת אדנ"י... נמצאת למד כי אלו שתי הספירות, שהם בינ"ה ומלכר"ת, הם סיבת התגלות כתר עליון וסיבת השפע וברכה והקיום לכל הנמצאים. ספירת בינ"ה מושכת השפע העליון מן המקור לז' ספירות שתחתיה, עד שמתמלאת מידת המלכות מכל מיני שפע וברכה; וספירת המלכות מושכת מכל מיני ברכה ושפע ואצילות מן הספירות שעליה, ואז היא מפרנסת את כל הנמצאים למעלה ולמטה, לפי שספירת מלכות היא סוד הפרנס הגדול המפרנס את כל הנבראים.	
	(שער שמיני, כרך ב, עמ' 51-52)	

[ד] ניצוצות הקדושה: 'הכל שואף להתעלות'

שלוש פסקאות הבאנו עד עתה, ובהן מסתכל הראי"ה בעולמנו ורואה לנגד עיניו עולם יבש, כמוש וחרב. גם בשתי הפסקאות הבאות מתבונן הראי"ה בעולמנו, אבל מבט שונה עמו – הוא מוצא לפניו 'עולם מלא של אור ושל חיים' |ד|, עולם שבו 'הכל מלא עושר וגודל' |ה|. מבט זה מגלה כי עולמנו הוא 'ישות גדולה ועשירה' המלאה ב'הלגיונים החיים' |ד| ו'בניצוצות מלאים חיים ואור' |ד|.

מה הם הלגיונים החיים? הם ניצוצות של אור ושל קדושה שנפלו מהאצילות בעת שבירת הכלים. ניצוצות אלו הם 'ניצוצי החיים' |ה| הכמוסים בדומם, בצומח ובחי, והם שואפים ומבקשים לעלות ממקומם ולשוב אל מקורם. שאיפה זו ממלאת את יצורי עולמנו, ועל כן כשמסתכל הראי"ה סביבותיו הוא רואה כי 'הכל שואף להתעלות, להזדכך ולהתרומם' |ה| ו'הכל חושק, הומה ושואף' |ד|.

[ד] שמונה קבצים, קובץ זו || אורות הקודש, החיות העולמית יב

–	אומרת לנו
7	קבלה הרזיות,
1	עשייה בעולם מלא של אור ושל חיים אתם שרויים. דעו את

הישות הגדולה, את	עשייה	כט
עשירות המציאות, שאתם תמיד נפגשים בה. הסתכלו	עשייה	כט
בגדלה, בתפארתה, בדייקנותה ובחברותיותה. היו מהוברים	-	
להלגיונים החיים, הפועלים תמיד כל זיו ותפארה.	ניצוצות חיים	ל
בכל פינה שאתם פונים, עם	-	
דברים חיים וקיימים יש לכם עסק,	ניצוצות חיים	ל
תמיד אתם פועלים פעולות נמרצות, בשיג ושיח עם	-	
משאות נפש ויקרת חיים רעננים.	ניצוצות חיים	ל
בכל פעולותיכם אתם נפגשים	-	
בניצוצות מלאים חיים	ניצוצות חיים	לא, ל
ואור,	ניצוצות	לב
שואפים ומשוררים	חשק ותאוה	לג
לעלות	העלאה	לז
לרום רמים,	אצילות	כ
אתם עוזרים אותם והם עוזרים אתכם.	-	
זיו החכמה שאתם משיגים, אין זה צללים קלושים של איזו זהרורית	-	
רוחנית שאין בה כלום עד שתבוא הדרישה והמדעות אליכם, אלה הם		
בני	שפע	יח
עולם עומד,	אצילות	כ
המתודעים אליכם,	-	
השולחים לכם ממרחקים בשורות טובות, ידיעות משלומם ומצבם	המשכה	כא
האיתן, ובשלומם לכם שלום.		
כשאתם	-	
מתעלים, הנכם מתרוממים אל	עילוי האדם	-
סיעות יותר עליונות, אל	אצילות	כ
סביבות יותר נהדרות.	אצילות	כ
והכל	-	
חושק, הומה ושואף,	חשק ותאוה	לג
בסידור נאדר בקודש, ונאזר בתפארה. כי לא דבר ריק הוא מכם, כי	-	
הוא חייכם. כי באור פניך נתת לנו ד' אלהינו תורת חיים.		

• שפת כינויים

הישות הגדולה, המציאות.	שפת הראי"ה	(כט)
עולם העשייה – העולם שלנו, העולם הזה, עולם העשייה.	שפת המקובלים	

כינויי הראי"ה | 'הישות הגדולה' |ד|; 'עשירות המציאות' |ד|; 'הכל מלא עושר וגודל' |ה|.

(כ) שפת הראי"ה | ניצוצות מלאים חיים ואור, לגיונים חיים, יסודי חיים. שפת המקובלים | כוח חיות ורוחניות – ניצוצות של חיים נמצאים בכל דומם, צומח, חי ומדבר.

כינויי הראי"ה | 'הלגיונים החיים' |ד|; 'דברים חיים וקיימים' |ד|; 'משאות נפש ויקרת חיים רעננים' |ד|; 'ניצוצות מלאים חיים ואור' |ד|; 'ניצוצי החיים' |ה|; 'אוצר החיים שבבעלי החיים' |ה|; 'אוצר החיים הסגור החתום הנעלם' |ה|; 'משך החיים כלילי יופי וחכמה, אדירי גבורה והופעה' |ה|; 'יסודי חיים' |ט|; 'חיים עליונים' |ט|.

שער המצוות | והנה עולם העשייה יש בו חלקים ובחינות והם ד', וזה סדרן ממטה למעלה דצח"מ. ובלי ספק שאפילו הדומם שהוא העפר והאבנים והמתכות וכיוצא בהם מוכרח הוא שיש בתוכם כח חיות ורוחניות המקיים אותו ויש עליו למעלה מזל ושוטר המקיים ומגדל אותו, וראיה לזה שאל"כ לא היה יכולת בעפר להגדיל ולהצמיח זרעים דשאים, והיא משתוקקת אל הגשמים כאשה לבעלה... והצומח יש לו חיות ורוחניות יתירה על הדומם, שהרי יש בו כח הצומח וכח הזן וכח המגדל כנודע, והבעלי חיים יתירים על הצומח, ובני אדם למעלה מארבעתן.

(פרשת עקב, כוונת האכילה, דף מא ע"ב)

דרך עץ חיים | דע כי בעת מיתת המלכים כאשר ירדו למטה היו בהם כל הבחי' שהם אבי"ע. והנה בחלק עשייה עצמה יש ד' בחי', והם כסדרן ממטה למעלה, דומם צומח חי מדבר. והענין כי בוודאי שאפילו בדומם שהוא עפר והאבנים וכיוצא בהם הוא מוכרח שיהיה בהם חיות רוחניות ומזל ושוטר עליו מלמעלה, דאל"כ לא היתה עפר מוציאה דשאים וזרעים אם לא היה בהם חיות, אמנם מדרגות חיות דצומח הוא למעלה מהם... וחיות הבעל חי למעלה מהם שיש בהם נפש יותר בבירור, וכמ"ש ורוח הבהמה היורדת למטה בארץ, וחיות האדם המדבר הוא למעלה מהם. ואין לך שום נברא בעולמות כולם שאין בהם מן בירור המלכים הנ"ל והכל נכלל בהן, ומכל הבחי' הנ"ל יש בקליל' מן מיתת המלכים. (שער מ"נ ומ"ד, שער לט, דרוש ג)

(לז) שפת הראי"ה | ניצוצות, ניצוצי החיים, ניצוצות קודש. שפת המקובלים | ניצוצות נמצאים בתוך הקליפות – ניצוצות קדושה, שבעת שבירת הכלים ירדו למטה מן האצילות, נמצאים עתה בתוך הקליפות. כינויי הראי"ה | 'ניצוצות מלאים חיים ואור' |ד|; 'ניצוצי החיים' |ה|; 'ניצוצות קודש' |ח|.

דרך עץ חיים ופיל' מה שאמרנו שנשברו המלכים פיל' כי האורות נסתלקו למעלה למקומן, ועכ"ז עדיין נשארו קצת ניצוצי קדושה בכלים ונפלו באלו מאנין תבירי למטה ומהם נתהוו שורש הקלי'. ואע"פ שנתברר האוכל מהפסולת ועלה למעלה עכ"ז עדיין ניצוצי הקדושה נשארו בתוכם. וזהו מה שנשאר לנו לתקן ע"י תפלה ומע"ט... ומעלין מהם ניצוצי קדושה שבקליפה ליצירה, וכן עד"ז בעלותם מיצירה לבריאה, ומבריאה לאצילות, ומחזירין האור הגדול למקומם.

(שער הכללים, פרק א)

דרך עץ חיים כי אע"פ שאנו אומרים שנתקנו אלו הז' מלכים של ז"נ עכ"ז בהכרח הוא שלא נגמר בירור שלהם להצטרף, ונשאר קצת ניצוצי קדושה שלהם בתוך הקליפות הנקראים סיגים שלהם, והם נקרא רשות הרבים, בסוד הן רבים עתה עם הארץ, שהם הקליפות, לפי שלא נתקנו ונשארו נפרדין בבחי' רבים.

(שער המלכים, שער יא, פרק ז)

(כז) שפת הראי"ה ניצוצות מלאים אור, אורות קדושים. שפת המקובלים ניצוצות נמצאים בתוך הקליפות – ניצוצות של אור, שבעת שבירת הכלים ירדו למטה מן האצילות, נמצאים עתה בתוך הקליפות. כינויי הראי"ה 'ניצוצות מלאים חיים ואור' |ד|; 'אורות קדושים, מלאים זיו של מעלה' |ח|.

(לג) שפת הראי"ה שואפים, חושקים, הומים, משוררים ועוד. שפת המקובלים הניצוצות מתאווים וחושקים לעלות אל מקורם. כינויי הראי"ה 'שואפים ומשוררים' |ד|; 'חושק, הומה ושואף' |ד|; 'הולך ושוטף, מזדעזע ושואף' |ה|; 'הכל שואף להתעלות, להזדכך ולהתרומם' |ה|; 'אומר שירה, משבח מגדל מרומם ומנשא' |ה|; 'בונה עובד משכלל ומעלה' |ה|; 'שואף להתאחד ולהתארגן' |ה|.

נוף עץ חיים והנה ענין הבירור הוא כי יורד אור העליון מהקדושה שלמעלה, ואז הניצוצות של הקדושה אשר בעמקי הקליפות עולים לקראת האור היורד, ומתדבקים ועולים ומתבררים. והנה המטר הוא האור העליון היורד למעלה, שהם סוד מ"ד, וכנגדם עולים אלו המ"ן, שהם הניצוצות כמ"ש. וד"ס אין לך טיפה יורדת מלמעלה שאין ב' טפות עולות כנגדה מלמטה, משם, מהניצוצות האלו של הקדושה, והם אסורים בכבלי ברזל בעומקי הקליפות, והם מתאווים וחושקים לעלות אל מקורם, ואין לאל ידם עד שיהיה להם סיוע מהעליונים, ואז עולות בחשק גדול, טיפיים כנגד טיפה א'.

(נוף עץ חיים, ליקוטי תורה, דף קל ע"ב)

|| שמונה קבצים, קובץ ד ט || אורות הקודש, החיות העולמית לד

הרבה יותר עשיר ועז ומלא תוכן ומרץ וישות תכנית הם	-	
כל אחד ואחד מניצוצי החיים	ניצוצות חיים	לא, ל
שאנו מביטים עליהם ממרחקים מגבוה.	-	
אוצר החיים שבבעלי החיים כולם מקטנם ועד גדלם, גם	ניצוצות חיים	ל
אוצר החיים הסגור החתום הנעלם המוגלם בכח בצמחים ובדוממים,	ניצוצות חיים	ל
אין אנו יכולים לסמן את עוזם הפנימי.		
הכל הולך ושוטף, מזדעזע ושואף.	חשק ותאוה	נג
גם אנו אין אנו יכולים להעריך את עושר פנימיותנו. סתום וחתום הוא	-	
בעדנו גם עולמנו אנו הפנימי, הוא עולמנו במציאות, בקישור בחפץ		
סמוי, ועולם שאינו עולמנו בהכרה, בידיעה, בחדירה.		
הכל מלא עושר וגודל,	עשייה	כט
והכל שואף	חשק ותאוה	נג
להתעלות, להזדכך ולהתרומם.	העלאה	זו
הכל אומר שירה, משבח מגדל מרומם ומנשא,	חשק ותאוה	נג
והכל בונה עובד משכלל ומעלה,	חשק ותאוה	נג
שואף	חשק ותאוה	נג
להתאחד ולהתארגן.	התאחדות	לז
משך החיים ¹	ניצוצות חיים	ל
כלילי יופי וחכמה, אדירי גבורה והופעה,	ניצוצות חיים	ל
מתחילים לא ממקום שכבר יש שם	-	
ביטוי של אומר והגיון, כי אם	נשמת אדם	-
ממשכים,	קליפות	לס
אשר עשיתי בסתר רקמתי בתחתיות ארץ.	קליפות	-
ודעתנו המשוטטת	-	
לאחדות כל היצור מוצאה את	התאחדות	לז
גאון האדם בכל פינה,	נשמת אדם	-
במרומי שחקים	אצילות	צ
ובמעמקי אדמה.	קליפות	לו
ד' ממת ומחיה, משפיל אף מרומם.	-	

• שפת כינויים

(לד) שפת הרא"ה כל אחד ואחד מניצוצי החיים... שואף להתאחד, אחדות ההויה.

שפת המקובלים הניצוצות נכללים באצילות – הניצוצות מתבררים ועולים, ואז הם חוזרים אל מקורם באצילות.

כינויי הראי"ה 'כל אחד ואחד מניצוצי החיים... שואף להתאחד ולהתארגן' |ה|; 'אחדות כל היצור' |ה|.

דרך עץ חיים ופי' מה שאמרנו שנשברו המלכים פי' כי האורות נסתלקו למעלה למקומן, ועכ"ז עדיין נשארו קצת ניצוצי קדושה בכלים ונפלו באלו מאנין תבירי למטה ומהם נתהוו שורש הקלי'. ואע"פ שנתברר האוכל מהפסולת ועלה למעלה עכ"ז עדיין ניצוצי הקדושה נשארו בתוכם. וזהו מה שנשאר לנו לתקן ע"י תפלה ומע"ט, וכן ע"י נשמת הצדיקים כשהם נפטרים מעוה"ז עוברים בעולם העשיה, ומעלין מהם ניצוצי קדושה שבקליפה ליצירה, וכן עכ"ז בעלותם מיצירה לבריאה, ומבריאה לאצילות, ומחזירין האור הגדול למקומם. (שער הכללים, פרק א)

(לז) שפת הראי"ה מחשכים.

שפת המקובלים חושך – כינוי לקליפות.

כינויי הראי"ה 'מחשכים' |ה|.

שערי אורה ואחר שביארנו לך זה, דע כי במקום הנקרא פחד יש למטה כמה מיני שוחות ובורות עמוקים עד מאוד, ונקראים מדורי גיהנום. ושם כמה מיני משחית ומיני פורעניות, ומרוב עומקם הם כולן חושך ותמיד הם השוכים ואפלים. ונקראים על טעם זה 'לילה', לפי שאין מאיר שם לעולם אלא תמיד כולו לילה באותו מקום. (שער שיש, כרך ב, עמ' 28)

(לו) שפת הראי"ה מעמקי אדמה, מעמקי הקליפות, עמקי הרע.

שפת המקובלים עמקי הקליפות.

כינויי הראי"ה 'מעמקי אדמה' |ה|; 'מעמקי הקליפות' |ו|; 'עמקי הרע' |ו|.

דרך עץ חיים והענין כי כל אותה בחי' של מעלה ממנה הובררו מאליהם ע"י המחשבה שבכל בחי' מהם ולא היו צריכין אל מעשה התחתונים שעל ידיהן יתבררו... אבל בחינת המ"ן של המלכות (דנוקבא דז"א) אשר הם בחי' עשייה ששם כל עיקר שורש ותוקף הקליפות לכן לא היה בה כח לתקן ולברר הבחי' של מ"נ שלה שהיה באלו המלכים, לסבת היותן נתונים בעמקי הקליפות החזקים ולא היה יכולת בה לבררם עד שבא אדה"ר, וע"י מעשיו ותפילותיו היה מכניע את הקליפות והיה מחזיר זו"ן פב"פ. (שער מ"נ ומ"ד, שער לט, דרוש א)

[ה] העלאת הניצוצות: הגרעין הטוב בתוך עמקי הרע

הסתכל הראי"ה סביבותיו וראה כי ניצוצות החיים שואפים ומבקשים לעלות אל מקורם. אך כיצד יצאו הניצוצות מהקליפות שלתוכן נפלו? והיאך יעלו הם חזרה אל האצילות? בעקבות דברי האר"י, מלמד הראי"ה כי תחילה יש לברר את הניצוצות ולהבחין 'מה שיש מהם לטובה ומה שיש לרעה', ואחר שמוצאים את 'הגרעין הטוב בתוך עמקי הרע' מעלים אותו 'למקום קדשו' |ו|, אל האצילות.

לא את כל הרע אפשר לברר ולתקן. את 'הרע הגמור והמוחלט, שאין בו שום ניצוץ של טוב' יש לאבד ולכלות מן העולם, ורק את 'הניצוץ מן הטוב הקשור בחטיבה אחת עם הרע' |ז| אפשר לברר ולהעלות. ניצוצות אלו הם הניצוצות הטמונים בקליפת נוגה, הקליפה הקרובה לקדושה, ואשר בה מעורבים טוב ורע. בקליפת נוגה ימצא 'קורטוב של טוב' ש'בכל הרעיונות והדעות המשוטטות בעולם' |ו|, ואותו יכול האדם לברר ולתקן. נוטל האדם את ניצוצי הטוב והחיים 'מכל ענין וכל תוכן, קרוב או רחוק', מקרב אותם 'אל הקודש' |ט| וכך יכול הוא לתקן את הכול.

|ו| שמונה קבצים, קובץ א עח

כיצד	-	
מעלין	לז	העלאה
ניצוצות הקדושה	לא,	לח ניצוצות
מעמקי הקליפות.	לו,	לט קליפות
מטהרים את הלב ע"י הדרכה של מוסר מושכל וטהור, מקדשים אותו	-	
ע"י רעיונות נעלים של דבקות בד' ודעת ד' בתכלית הגונה שאפשר לאדם להשיג לפי שכלו וכח נשמתו.		
אח"כ משוטטים	-	
בכל מלא הרעיון המקיף את כל חדרי הנפש,	מ	נוגה-רעיון
ובכל הרעיונות והדעות המשוטטות בעולם,	מ	נוגה-רעיון
ומבחינים בכולם מה שיש מהם לטובה ומה שיש לרעה.	מא	בירור
גם באותם	-	
הרעיונות שכמה רשעים שמשו בהם לרעה,	מ	נוגה-רעיון
מדקדקים ומבחינים איזה	מא	בירור
קורטוב של טוב יש בהם,	מב	ניצוצות
וכשמוצאים את	מא	בירור
הגרעין הטוב בתוך	מב	ניצוצות
עמקי הרע	לו	קליפות
מחזיקים בו, מצחצחים אותו ומרחיבים אותו,	מא	בירור

מא	בירור	ומוציאים מה שיש להוציא ממנו אל הפועל, ובזה
לא	ניצוצות	הניצוץ
לו	העלאה	עולה
לז	אצילות	למקום קדשו.

• שפת כינויים

- (לז) שפת הראי"ה מעלין ניצוצות, ניצוצות עולים. שפת המקובלים העלאת ניצוצות – האדם מעלה את ניצוצות הקדושה חזרה אל האצילות.
- כינוי הראי"ה 'כיצד מעלין ניצוצות הקדושה' |ו|; 'הניצוץ עולה' |ו|; 'לעלות לרם רמים' |ד|; 'להתעלות, להזדכך ולהתרומם' |ה|; 'מתעלות' |ט|. 'מקריבים אותו אל הקודש' |ט|; 'ואז תשוב לאות חייה, ותחיה את בעליה' |ט|.
- שער המצוות ולכן יש כח ויכולת באדם לברור כל ד' בחי' הנז' ולתקנם ולהעלותם למעלה עליונה ממדרגתו והיא מדרגת מלאכים, כי יכול הוא לברור את הדומם ולהחזירו חלק מחלקי עצמו... ומזה יעלה למדרגת מלאך וכיוצא בזה עד רום המדרגות, כי ע"י אכילתם הדבר ההוא מבררין כחו והשוב והמזון שבו, ומה שהוא פסולת וסיגים וזוהמא מתברר בו בסוד יציאת בני המעים כנודע, אבל הרשעים אדרבא מקלקלים הכל ומה שהוא חלק אדם מורידין אותו עד חלק הדומם על ידי מעשיהם הרעים. (פרשת עקב, כוונת האכילה, דף מא ע"ב)
- (לח) שפת הראי"ה ניצוצות הקדושה. שפת המקובלים ניצוצות קדושה – כינוי לניצוצות הקדושה שנמצאים בקליפות.
- כינוי הראי"ה 'ניצוצות הקדושה' |ו|; 'ניצוצות קודש' |ח|; 'אורות קדושים, מלאים זיו של מעלה' |ח|; 'הקודש שבו' |ט|.
- דרך עץ חיים ופ"י מה שאמרנו שנשברו המלכים פ"י כי האורות נסתלקו למעלה למקומן, ועכ"ז עדיין נשאר קצת ניצוצי קדושה בכלים ונפלו באלו מאנין תבירי למטה ומהם נתהוו שורש הקלי'. ואע"פ שנתברר האוכל מהפסולת ועלה למעלה עכ"ז עדיין ניצוצי קדושה נשאר בתוכם. וזהו מה שנשאר לנו לתקן ע"י תפלה ומע"ט, וכן ע"י נשמת הצדיקים כשהם נפטרים מעוה"ז עוברים בעולם העשיה, ומעלין מהם ניצוצי קדושה שבקליפה ליצירה, וכן עד"ז בעלותם מיצירה לבריאה, ומבריאה לאצילות, ומחזירין האור הגדול למקומם. (שער הכללים, פרק א)

(לט) שפת הראי"ה קליפות.
 שפת המקובלים קליפות – החול והרע שמתחת לאצילות.
 כינויי הראי"ה 'מעמקי הקליפות' |ו|.
 שערי אורה דע שאותן הארבעה ראשים שנתנו אל שבעים השרים להצר ולהרע לישראל ולהכנס בין ישראל ובין יהו"ה, כשישראל חוטאים אותם הארבעה ראשים נקראים ארבע קליפות, ונקראות ערלה בכל מקום אלו הארבע קליפות, השלוש מהן קשות עד מאוד, והקליפה הרביעית הסמוכה לשם יהו"ה דקה. ולפיכך אמר יחזקאל במעשה מרכבה, כשהיו ישראל בגולה: דעו ישראל כי הד' הקליפות הקשות אני רואה אותן שמבדילות ביניכם ובין יהו"ה, לפיכך אתם בגלות בכל... וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון, הרי קליפה אחת; חזר ואמר 'ענן גדול', הרי קליפה שנייה; 'אש מתלקחת', הרי קליפה שלישית; 'זנוגה לו סביב' הרי קליפה רביעית הדקה שאמרנו. ואחר כך התחיל לומר סוד ה', ואמר: ומתוכה כעין החשמל, ובסוף פירש ואמר: הוא מראה דמות כבוד יהו"ה. הרי לך אלו הארבע קליפות הן מפסיקות בין ישראל ובין יהו"ה.
 (שער חמישי, כרך א, עמ' 212–213)

(מ) שפת הראי"ה כל הרעיונות והדעות המשוטטות בעולם.
 שפת המקובלים נוגה – הקליפה העליונה הקרובה לקדושה; הקליפה שבה מעורבים טוב ורע; הקליפה שטמונים בה ניצוצות הקדושה שנפלו מן האצילות; הקליפה שאותה יכול האדם לברר ולתקן.
 כינויי הראי"ה 'כל מלא הרעיון המקיף את כל חדרי הנפש' |ו|; 'כל הרעיונות והדעות המשוטטות בעולם' |ו|; 'מחשבות של דופי או של ריקניות' |ט|; 'הרעיונות שכמה רשעים שמשו בהם לרעה' |ו|; 'אוצרות מחשבותי' |ט|; 'כל ענין וכל תוכן, קרוב או רחוק' |ט|.

(מא) שפת הראי"ה מבחינים, מדקדקים, מצחצחים ועוד.
 שפת המקובלים ברור ניצוצות – האדם מברר את ניצוצות הקדושה מתוך הקליפות.
 כינויי הראי"ה 'מבחינים בכלום מה שיש מהם לטובה ומה שיש לרעה' |ו|; 'מדקדקים ומבחינים איזה קורטוב של טוב יש בהם' |ו|; 'מוצאים את הגרעין הטוב בתוך עמקי הרע, מחזיקים בו, מצחצחים אותו ומרחיבים אותו, ומוציאים מה שיש להוציא ממנו אל הפועל' |ו|; 'להפריד את הרע מן הטוב' |ז|; 'מדקדקים ועומדים' |ט|; 'מוצאים אנו בהן יסודי חיים' |ט|.
 שער המצוות דע כי בתחלת האצילות נאצלו ז' המלכים הנודעים, וכאשר מתו וירדו למטה מעולם שהוא עתה נק' אצילות הנה בהם היו כל העולמות וכל הנבראים כולם ובהם היו כוללים ד' עולמות אבי"ע, ולכן כאשר חזרו ונתקנו והובררו מן הסיגים המעורבים בהם, ולא הובררו בפעם אחד ובבת אחת, אמנם בתחלה

הוברר כל מה שהיה בהם מחלק עולם האצילות בלבד, והמובחר שבהם הוברר ונתקן ונעשה ממנו עולם האצילות, והיותר גרוע ממנו נעשה עולם הבריאה, ואח"כ הוברר היותר גרוע ונעשה יצירה, ואחר כך הוברר היותר גרוע ונעשה עולם העשיה, ויותר גרוע ממנו שלא יכול להתברר אז הוא נשאר בתוך הקליפות בסוד חיות ונשמה אליהם... והנה מכל בחינות אלו הנז' נשארו בחינות מהם בתוך הקליפות שלא יכלו להתברר אז, והנה הם מתבררים מאז ועד עתה עד ביאת המשיח, כי אז בלע המות לנצח ויהיה כל הקדושה מתבררת וכל הקלי' תשאר לבדה בבחינת סיגים, והרשעה כולה בעשן תכלה.
(פרשת עקב, כוונת האכילה, דף מא ע"ב)

(מכ)	שפת הראי"ה	קורטוב של טוב, הגרעין הטוב.
	שפת המקובלים	ניצוצות – ניצוצות של אור שנפלו מן האצילות ונמצאים עתה בתוך הקליפות.
	כינויי הראי"ה	'קורטוב של טוב' ו ; 'הגרעין הטוב בתוך עמקי הרע' ו ; 'גרעינה הנצחית, ההגיוני, הטוב' ט ; 'הטוב, הרעננות' ט .

|| שמונה קבצים, קובץ ו קמט || אורות הקודש, הטוב הכללי כ

מג	שלוש קליפות	הרע הגמור והמוחלט, שאין בו שום ניצוץ של טוב,
מד	ביטול קליפות	הוא שמח בכליונו ואבודו,
	–	ואפיסתו זוהי שלמות התפתחותו היותר גדולה.
	–	ואנו צריכים להתרומם למדת חסד מקיפה כזאת, עד אשר
	–	נשאף להיטיב לכל, וגם עם הרע אנו חפצים להיטיב, במה
מז	ביטול קליפות	שנכלהו, וכל הרשעה כולה כעשן תכלה.
	–	הצער נמצא רק לאותו
מס	קליפת נוגה	הניצוץ מן הטוב הקשור בחטיבה אחת עם הרע,
	–	והוא מצד הטוב שלו שואף לקיום, ומדמה בדעתו שתנאי קיומו תלויים
		הם בקיום כל הסתעפות הרע שהוא קשור בו, וכל זיעזוע של כילוי של
		הרע מכאיב אותו. ואנו שואפים
מא	בירור	להפריד את הרע מן הטוב.
	–	אז ימלא העולם עונג, יתענג הטוב בקיומו, ההולך וגובר כצאת השמש
		בגבורתו, ויתענג הרע בכליונו, ההולך ומתגבר גם הוא לפי רבות הטוב.
		נר רשעים ידעך ואור צדיקים ישמח.

• שפת כינויים

- (מג) שפת הרא"ה הרע הגמור והמוחלט.
שפת המקובלים שלוש הקליפות התחתונות, שלוש הקליפות הטמאות לגמרי.
כינוי הרא"ה 'הרע הגמור והמוחלט, שאין בו שום ניצוץ של טוב' [ז].
אשכול קליפות – אשכול כינויים, לעיל כינוי לט.
- דרך עץ חיים ונשמתן של הגוים הם מג' קליפות רוח וענן ואש, שכולם רע, וכן הבהמות וחיות ועופות טמאים, אך נפש הבהמית דישראל ונפש הבהמית דבהמות וחיות ועופות הטהורים כולם מנוגה... ודע כי הרע הגמור שנתברר שאין בו טוב כלל הן ג' קליפות החצונים, אבל קליפה ד' לא נתבררה לגמרי, ולכן נשארה בבחי' לבוש ועור, ומתבררת מעט מעט, ונעשית גוף גמור כי הם כלים שבורים וחוזרים להחיות, והטוב נתברר ונעשו עולמות אבי"ע, אלא שיש בבחי' זה טוב מזה וזה טוב מזה מעתיק דאצילות עד תשלום דעשיה, ונוגה שבכל העולמות הוא מה שלא נתברר עדיין.
(שער קליפת נוגה, שער מט, פרק ג)
- (מז) שפת הרא"ה כיליון הרע.
שפת המקובלים ביטול הקליפות – כאשר ייגמר בירור הניצוצות יתבטלו הקליפות.
כינוי הרא"ה 'שמח בכליונו ואבודו' [ז]; 'וגם עם הרע אנו חפצים להיטיב, במה שנכלהו' [ז].
- דרך עץ חיים וזהו ענין אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף כי כאשר יכלה כל הנשמות הקדושות לצאת משם ועולין בבחי' מ"נ שמהם נוצרים הנשמות כנ"ל בתחלת הדרוש לא יהיה עוד חיות אל הקליפות וימותו ויתבטלו. וזהו בלע המות לנצח, כי הקליפות נקרא מות תתבלע ותתבטל לגמרי.
(שער מ"נ ומ"ד, שער לט, דרוש א)
- (מה) שפת הרא"ה הטוב הקשור עם הרע.
שפת המקובלים קליפת נוגה – הקליפה העליונה הקרובה לקדושה; הקליפה שבה מעורבים טוב ורע; הקליפה שטמונים בה ניצוצות הקדושה שנפלו מן האצילות; הקליפה שאותה יכול האדם לברר ולתקן.
כינוי הרא"ה 'הניצוץ מן הטוב הקשור בחטיבה אחת עם הרע' [ז].
- שער מא' רשב"י ודע כי בחינת קליפה זו הנקרא נוגה רמזו אותה רז"ל בפ"ב דמס' מציעא ח"ל וכן ירדן שנטל מזה ונתן לזה כו'. והענין הוא כי הירדן הוא סוד קליפת הנוגה הסובב לארץ ישראל שהוא סוד הקדושה ולפעמים קליפת הנוגה חוזרת ומתהוות קצת' בקדושה ופעמים מתהפכת ויוצאת אל הקליפה, והיא כדמיון הירדן אשר בעת שמימיו מתרבין לוקח קצת חלק

מקרקע ארץ ישראל וכאשר מימיו חסרים מתמעט ואדרבה ארץ ישראל ניתוספת ונוטלת חלק ממנו ונכנס קצתו בתחום קרקע ארץ ישראל.

(ביאור זוהר ח"ב רג ע"ב)

ובזה תדע נפש הבהמית שבאדם מה הוא והוא יצר טוב ויצר הרע שבאדם. ונשמתן של הגוים הם מג' קליפות רוח וענן ואש שכולם רע, וכן הבהמות וחיות ועופות טמאים, אך נפש הבהמית דישראל ונפש הבהמית דבהמות וחיות ועופות הטהורים כולם מנוגה...

ודע כי הרע הגמור שנתברר שאין בו טוב כלל הן ג' קליפות החצונים, אבל קליפה ד' לא נתבררה לגמרי, ולכן נשארה בבחי' לבוש ועור, ומתבררת מעט מעט, ונעשית גוף גמור כי הם כלים שבורים וחוזרים להחיות, והטוב נתברר ונעשו עולמות אבי"ע, אלא שיש בחי' זה טוב מזה וזה טוב מזה מעתיק דאצילות עד תשלום דעשיה, ונוגה שבכל העולמות הוא מה שלא נתברר עדיין.

(שער קליפת נוגה, שער מט, פרק ג)

דרך עץ חיים

[ו] העלאת הניצוצות: 'כל תוכן שבהיים'

הסתכל הראי"ה בעולמנו וראה בו 'ניצוצות מלאים חיים ואור' |ד| השואפים לעלות ממקומם ולשוב אל האצילות, אלא שאין הם יכולים לעלות בעצמם. 'צדיקים עליונים' |ח| ו'חסידי עליון' |ט| הם המבררים את ניצוצות הטוב מתוך הרע, והם היודעים ליטול 'מכל ענין וכל תוכן... את הטוב ואת הרענות, הקודש שבו' |ט|. על כן יכולים הצדיקים להעלות 'ניצוצות קודש' |ח| ולקרב אותם 'אל הקודש' |ט|, כלומר אל האצילות. העלאת הניצוצות אינה נגמרת בחזרתם אל האצילות. אחר שהניצוצות עולים אל האצילות הם גורמים להמשכת שפע חדש מן האצילות אל עולמנו, וכך הם 'ממשיכים לכל מחשבה את חוט הגיונה המקורי' |ט|.

[ח] | שמונה קבצים, קובץ ג רסא

–	אין	–
מו	צדיק-מקובל	צדיקים עליונים
–	יכולים לצמצם עצמם במבט מיוחד, מפני שהם רואים	–
מז	שפע אור	חסד ד' ואורו על
מח	עשייה	כל
כא	המשכה	פרוש,
מח	עשייה	בכל מקום

זרוע.	המשכה	כא
מן הכל הם	עשייה	מח
מעלים	העלאה	לז
ניצוצות קודש,	לח ניצוצות	לח, לח
אורות קדושים, מלאים זיו של מעלה.	לח ניצוצות	לכ, לח
כל שיחם קודש, כל תנועתם כח ד' היא,	קדושה	-
כל שרעפי לבם וזעזועי נפשם מלאים כבוד אל, מלך הכבוד, אשר בשמו יגילון כל היום ובצדקתו ירומו.	-	-

• שפת כינויים

צדיקים עליונים.	שפת הרא"ה	(מז)
צדיק, צדיק יסוד עולם.	שפת המקובלים	
'צדיקים עליונים' ח .	כינוי הרא"ה	
ועתה בוא וראה כמה הוא כוחן של צדיקים המחזיקים בתורה ובמצוות, שיש להם כוח לחבר כל הספירות ולהטיל שלום בעליונים ובתחתונים, בהיות האדם הישר והטהור מחבר מידת צדי"ק למידת צד"ק ואז נקרא יהו"ה אחד, ונמצא מטיל שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה. נמצאו שמים וארץ אחדים על ידי אדם זה, אשרי חלקו ואשרי יולדתו... ועל דרך זה יש לך להתבונן מה שאמרו רז"ל העולם על מה הוא עומד, על עמוד אחד שהוא צדיק, שנאמר וצדיק יסוד עולם.	שערי אורה	
(שער שני, כרך א, עמ' 100-101)		
הנה כי הנביאים והצדיקים בעבודתם ובתפלתם מאמצים כח הגבורה סוד ה"א אחרונה, כי הם ממשיכים אליה האור והעוז מראש אמנה, ומיחדים אותה עם דודה סוד צדיקו של עולם האור המאיר עיניה, והצדיק למטה מעורר הצדיק למעלה ושניהם מתקנים ועושים הכבוד העליון, ומוסיפים ומאמצים כחו זה מלמטה וזה מלמעלה, והצדיק של מעלה מתגבר כשיש צדיקים למטה שמאמצים כחו בסוד תנו עוז לאלהים.	עבודת הקודש	
(חלק ב, פרק א)		

אור.	שפת הרא"ה	(מז)
אור - השפעת הנמשך מן האצילות אל עולמנו.	שפת המקובלים	
'חסד ד' ואורו' ח .	כינוי הרא"ה	
תחילת כל דבר, אמונה קבועה לנו שאין ספק שכל מה שנאמר שפע וקיום והויה וחיות וכל כיוצא בזה הכל הוא בסוד הארת של האין סוף יתברך בהנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים... אין שום הארה מועטת או מרובה או פעולה קטנה או גדולה שלא תהיה מן הארת האין סוף המתפשטת מלמעלה עד סוף כל המדרגות, מפני ש[זולתו] אין שום תנועה קלה או גדולה	חסד לאברהם	

שלא תהיה מהארת הא"ס לכל נמצא, וכל חיות כל הנמצאים אינם אלא מאתו יתעלה, והוא מאיר בהם והוא כמשל בתים הבנוים מהיכלות וחדרים אלו בתוך אלו ואלו למעלה מאלו מהם חשוכים מהם מאירים מהם אורם רב מהם אורם מועט, ולא יעלה בדעת שום נברא שיש אור בבתים ההם כי אם מהשמש המאיר לכל מאיר.
(מעין א, נהר ב)

(מח) שפת הראי"ה כל.
שפת המקובלים עולם העשייה – העולם שלנו, העולם הזה, עולם העשייה.
כינויי הראי"ה 'כל' |ח|; 'בכל מקום' |ח|; 'מן הכל' |ח|.

ט | שמונה קבצים, קובץ ה רעה || אורות הקודש, חכמת הקודש יג

–	כל המחשבות הגיוניות הן, ובקשר סיסטמתי הן נקשרות.	
–	גם אותן שאין אנו מכירים בהן כי אם בצבוץ רעיוני לבד, כשנחתור יפה אחרי שרשן נמצא איך שהן משתלשלות ממקור ההגיון, כי כך היא תכונת המחשבה. וממילא יודעים אנו שאין שום מחשבה בטלה בעולם כלל, אין לך דבר שאין לו מקום, כי כולן ממקור החכמה הן יוצאות. ואם יש בהן	
מ	מחשבות של דופי או של ריקניות,	מ נוגה-רעיון
–	זהו הדופי והריקניות הוא רק בסגנון החיצון, אבל	
–	כשיורדים עד פנימיותן,	ירידת אדם
מא	מוצאים אנו בהן	בירור
ל	יסודי חיים, כי חכמה מקור חיים.	ניצוצות חיים
–	וכל אדם, מלאים הם	
מ	אוצרות מחשבותיו המון	נוגה-רעיון
ל	חיים עליונים, שעתידין להיות	ניצוצות חיים
מא	מזדקקים ועומדים,	בירור
–	חיים וקיימים	
כ	בפאר מעלה,	אצילות
–	ליום אשר יבוא העולם לתיקונו.	
–	וכל מה שיתעלה האדם יותר, כל מה ששייכותו היא יותר גדולה לתוכן הפנימי של ההויה והחיים, הרי הוא	
נ	לוקח מכל מחשבה, בין שהיא שלו בין שהיא של אחרים, את	ליקוט
נא, מכ ניצוצות	גרעינה הנצחי, ההגיוני, הטוב,	

הנובע	-	
ממקור החכמה, והולך	כב	אצילות
ומתעלה על ידו, והן	-	עילוי האדם
מתעלות בו.	לז	העלאה
איזהו חכם, הלומד מכל אדם, בלא שיור כלל.	-	
ומה זה יפלא כי	-	
חסידי עליון,	מט	מקובלים
ישרי לבב באמת, אין חושך ואין צלמות לפניהם, והם	מט	מקובלים
נוטלים	נ	ליקוט
מכל ענין וכל תוכן, קרוב או רחוק,	מ	נוגה-רעיון
את הטוב ואת הרעננות,	מב	ניצוצות
הקודש שבו,	לח	ניצוצות
ומקרבים אותו אל	לז	העלאה
הקודש,	יז	אצילות
כמו שהוא באמת קרוב ואחוז הכל	-	
ביסוד הקודש.	יז	אצילות
ומעתה נדע, כי כל כבודות שישנה בקליטה של כל מחשבה	-	
ובהסתעפותה בצורה של שכלול מחשבתי הגון, גם במחשבות הטובות		
בטובן הגלוי, בין שהן של עצמו בין שהן של אחרים, הלקוחות מפי		
השמועה או מכל מיני הסתכלות שבעולם, הוא מפני שלא נתגלה בהן		
יסודן המפריא.	נא	ניצוצות
ויסוד עולם זה הוא תלוי	-	
בהתגלות	כז	המשכה
המקור של כללות הפרית המחשבות, יסוד החכמה,	כב	אצילות
עבודת ההגיון בכל כחו המחדש.	-	מוחין חדשים
ולכן זאת היא	-	
עבודת העיון הקבועה לכל	-	
ישרי לב,	מט	מקובלים
להמשיך	נב	המשכה
לכל מחשבה את	נא	ניצוצות
חוט הגיונה המקורי,	נג	מיון דכורין
קו החיים, אות אמת שלה,	נג	מיון דכורין
ואז תשוב לאות חייה,	לז	העלאה
ותחיה את בעליה.	טו	שפע חיים

• שפת כינויים

- (מט) שפת הראי"ה חסידי עליון, ישרי לבב.
שפת המקובלים מקובלים, משכילים.
כינוי הראי"ה 'חסידי עליון' |ט|; 'ישרי לבב' |ט|; 'ישרי לב' |ט|.
- (נ) שפת הראי"ה לוקחים, נוטלים.
שפת המקובלים לוקחים את הניצוצות שנתפזרו בין הקליפות.
כינוי הראי"ה 'לוקח מכל מחשבה... את גרעינה הנצחי, ההגיוני, הטוב' |ט|; 'נוטלים מכל ענין וכל תוכן, קרוב או רחוק, את הטוב ואת הרעננות, הקודש שב' |ט|.
אשכול העלאת הניצוצות – אשכול כינויים, לעיל כינוי לו.
שער הכוונות הנה כונתינו עתה היא שעל יד תפלינו להעלו' העולמו' ולכלול אותם עד עולם האצילות, וללקט כל ניצוצות הקדושה שנתפזרו ונתערבו בין קלי' ג' עולמות ב"ע ולהעלותם למעלה באצילות, וללקט הנשמות והניצוצות של המלכים שמתנו. ואלו הניצוצות המתלקטות נעשה אח"כ בחי' מ"ן למלכות בעת נפילת אפים.
(דרוש ענין תפילת השחר, דף יז ע"א)
- (נא) שפת הראי"ה כינויים שונים לניצוצות הקדושה.
שפת המקובלים ניצוצות – ניצוצות של אור שנפלו מן האצילות ונמצאים עתה בתוך הקליפות.
כינוי הראי"ה 'גרעינה הנצחי... הנובע' |ט|; 'יסודן המפריא' |ט|; 'כל מחשבה' |ט|.
- (נב) שפת הראי"ה להמשיך.
שפת המקובלים מושך, אתמשיך – המשכת השפע באצילות, וממנה אל הנבראים.
כינוי הראי"ה 'להמשיך' |ט|.
ספר הזהר אתגליף האי חכמתא ואפיק חד נהרא דנגיד ונפיק לאשקאה גנתא. ועייל ברישא דזעיר אנפין ואתעביד חד מוחא ומתמן אתמשיך ונגיד בכל גופא ואשקי כל אינון נטיעאן, הה"ד ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו'. תו אתגליף האי חכמתא ואתמשיך ועייל ברישא דזעיר אנפין ואתעביד מוחא אחרא. ההוא נהירו דאתמשכא מניה אלין תרין משיכן אתגליפו מתחברן בחד רישא דעמיקא דבירא, דכתיב בדעתו תהומות נבקעו, ועייל ברישא דזעיר אנפין, ואתעביד מוחא אחרא, ומתמן אתמשיך ועייל לגו גופא ומלייא כל אינון אדרין ואכסדרין דגופא, הה"ד ובדעת חדרים ימלאו.
(אדרא זוטא, זוהר ח"ג רפט ע"ב)

שערי אורה השם השני משמות הקודש על דרך המעלות הוא הנקרא אל חי. ושעם הנקרא אל חי, לפי שהוא סוף ט' המעלות הנקראות ט' אספקלריאות, והוא המושך מכל הספירות מידת החסד והחיים למידת אדנ"י, כמו שהודענוך. ולפי שמושך ממידת החסד נקרא אל, ולפי שמושך ממידת החיים נקרא חי, וכשיתחבר ביחד החסד והחיים נקרא אל חי. וכשהוא ממשיך הכוח הזה במידת אדנ"י נקראת גם היא ארץ החיים, כלומר הארץ שבה מתקבצים החיים העליונים. ומכוח שם זה מושך שם אדנ"י החיים בכל הנבראים אשר בעולם למיניהם, במלאכים, ובכל צבא השמים וכוכיבהם, ובכל צבא הארץ וצאצאיה.

(שער שני, כרך א, עמ' 93)

(נג) שפת הרא"ה קו החיים, חוט ההגיון המקורי.

שפת המקובלים מיין דכורין, אורות חדשים, שפע מוחין – אחר שעולים מיין נוקבין מן הניצוצות המתבררים, יורדים מיין דכורין מן האצילות. זהו שפע של אורות, נשמות ומוחין חדשים הנמשך מן האצילות אל הנבראים.

כינוי הרא"ה 'חוט הגיונה המקורי' |ט|; 'קו החיים, אות אמת שלה' |ט|.

שער הכוונות והנה ענין זה עצמו נעשה ע"י נפילת אפים... והענין הוא שהנה בחל' מיתה האמיתית הוא מקום הקלי' בסוד רגליה יורדות מות, וצריך שהאדם ימסור עצמו למיתה, ויכוין להוריד נפשו עד מקום המיתה, שהם הקלי', ולכוין שיוציא משם בכה זכות תפלתו אותם הבירורין אשר שם... ויעלם משם עם כל אלו ג' מיני בירורין עד עולם האצילות, ויכוין לשתף שם נר"ן שלו עם ג' חלקי הבירורין האלו, ויכניס הכל תוך היסוד דנוקבא דז"א דאצילות.

ואז ירדו מיין דכורין מלמעלה מיסוד הזכר, ואז ירד ג"כ שפע ואור גדול באותן המיין דכורין אל נר"ן של האדם הזה שעושה בנפילת אפים וגרם לכל המצוה הזו, ויושפע בו כח אור גדול הראוי אל נפשו מלמעלה.

(דרושי נפילת אפים, דרוש ב, דף מז ע"א)

[ז] שני נופים, שתי שיטות

בתשע הפסקאות שהבאנו כאן מתבונן הרא"ה בעולמנו ושני נופים שונים נגלים אליו. פעמים, בפסקאות א-ג, הוא רואה סביבותיו עולם יבש וכמוש, ופעמים, בפסקאות ד-ט, הוא רואה לנגד עיניו עולם מלא אור וחיים. מה בין שני הנופים? האם סותרים שני מבטי הרא"ה זה את זה או עולים בקנה אחד? תשובה על שאלה זו תימצא במקורותיהם של שני המבטים: שלוש הפסקאות שהובאו בתחילה מיוסדות על קבלת הראשונים, ואילו שש הפסקאות שהובאו באחרונה מיוסדות על קבלת האר"י.

מקובלים ראשונים לימדו על האצילות שהיא אלוהית, שלמה ועליונה. עוד לימדו כי האצילות היא מקור החיים והברכה לעולמנו, ואם שפע החיים והברכה לא יימשך ממנה יישאר עולמנו יבש וכמוש. האר"י לימד כי ניצוצות של חיים ושל קדושה נפלו מהאצילות האלוהית אל עולמנו. ניצוצות אלו, הנמצאים בכל הנבראים – בדומם, בצומח ובחי – חושקים ומתאווים לעלות אל האצילות, ועל האדם מוטלת החובה וגם היכולת לבררם ולהעלותם חזרה אל מקורם.

משתי שיטות אלו נובעים שני מבטי הראי"ה. מתבונן הראי"ה בעולמנו על פי קבלת הראשונים ורואה כי הוא יבש וכמוש, והרי הוא צל קלוש לעומת האצילות האלוהית המחיה את הכול בשפע של חיים, ברכה וקדושה. מתבונן הראי"ה בעולמנו על פי קבלת האר"י ורואה כי הוא עולם מלא אור וחיים, עולם מלא בדברים חיים השואפים ומשוררים וחושקים והומים לעלות ולשוב אל האצילות, ישות גדולה ועשירה בניצוצות חיים וקדושה הטמונים בכל הדעות והרעיונות המשוטטים בעולם.

מבטי הראי"ה נובעים אפוא משיטות המקובלים, ואם רוצים אנו לדעת מהו היחס בין שניהם אין לנו אלא ללכת אל המקור – אל היחס בין השיטות השונות.

הראשונים הניחו את היסוד ללימודי האצילות, והורו כי היא אלוהית וכי היא מקור החיים של עולמנו. על דבריהם הוסיף האר"י את עניינם של ניצוצות החיים והקדושה הממלאים אותו. בתוספת זו לא חלק האר"י על המקובלים הראשונים – גם הוא סובר כי עולמנו יהיה יבש וכמוש אם לא יימשך אליו שפע החיים והברכה והמוחין מהאצילות. אמנם הסתכל האר"י בעולמנו וראה כי טמונים וכמוסים בו ניצוצות של חיים ושל קדושה, אך גם בראייה זו לא השווה אותו אל האצילות. ההפרש המהותי אשר בין האצילות האלוהית ובין עולמנו הגשמי, שעליו לימדו הראשונים, לא נתמעט במאום בקבלת האר"י. גם אחרי שחידש האר"י את עניינם של ניצוצות החיים והקדושה אשר בעולמנו הוא שומר על ההבדל בין הספירות האלוהיות, הנאצלות והמאוחדות ובין עולמנו הגשמי, הנברא והנפרד.

על כן אין כל סתירה בין שני מבטיו של הראי"ה בעולמנו. בפסקאות אחדות מתבונן הראי"ה בהפרש המהותי אשר בין האצילות ובין עולמנו, ועל כן הוא רואה לנגד עיניו עולם יבש וכמוש, המחכה לשפע החיים והברכה שיימשך אליו מהאצילות האלוהית השלמה. בפסקאות אחרות מתבונן הראי"ה בניצוצות הקדושה שנפלו מן האצילות אל עולמנו, ועל כן הוא רואה לנגד עיניו עולם גדול ועשיר בניצוצות חיים וקדושה השואפים ומבקשים לעלות חזרה אל מקורם באצילות.

א

שני מבטים אלו מצטרפים יחד להסתכלות אחת כוללת. אכן, יבש וכמוש הוא עולמנו לעומת האצילות האלוהית השלמה והנובעת מעצמה, אבל הוא עצמו עשיר ומלא בניצוצות של חיים וקדושה הגנוזים בו. על כן יכולים אנו לתקן ולהשלים את עולמנו – יכולים אנו לברר את הניצוצות הגנוזים, להעלותם אל האצילות ולהמשיך ממנה את השפע השלם של החיים

האלוהיים. דרך אספקלריא זו מתבונן הראי"ה סביבותיו, והוא רואה כי שאיפת התיקון מניעה את עולמנו להתעלות ולהשתלמות מתמדת.

ב

שני מבטים אלו מצטרפים יחד להסתכלות אחת כוללת. אמנם עולמנו מלא אור וחיים, שהרי ניצוצות של חיים וקדושה גנוזים בו, אבל יבש וכמוש הוא, שהרי רק ניצוצות מן השפע נמצאים בו ולא השפע עצמו, ואף אלו כמוסים וחבויים הם ואינם גלויים לכול. האצילות האלהית היא מקום השפע השלם והמלא של החיים והקדושה, וממעיינותיה הוא מפכה ונמשך אל עולמנו. על כן מתבונן האדם בעולמו אבל את עיניו הוא נושא אל האצילות – את הניצוצות שהוא מוצא סביבותיו הוא מברר כדי להעלותם חזרה אל מקורם, שהרי בכל פעולותיו את שפעה השלם והמלא של האצילות הוא מבקש ולהמשכתו הוא מייחל.